STOCKHOLMS UNIVERSITET
Statistiska institutionen
Jolanta Pielaszkiewicz

TENTAMEN I STATISTIKENS GRUNDER 1
2018-11-05

Skrivtid: 10.00-15.00
Godkända hjälpmedel: Miniräknare, språklexikon.
Tentamen består av fem uppgifter. För full poäng på en uppgift krävs tydliga, utförliga och väl motiverade lösningar.

Uppgift 1. (20 poäng)

a) Kan två händelser samtidigt vara beroende och disjunkta? Ge exempel och visa att det är möjligt eller motivera kort varför det är omöjligt.

b) I en fabrik tillverkas produkter i tre olika maskiner. Den första producerar 25 % av enheterna, den andra 30% av enheterna och den tredje 45% av enheterna. Maskinerna tillverkar en viss andel defekta enheter (5%, 3%, 1% är sannolikheten för defekt vid användning av de respektive maskinerna).

- Beräkna sannolikheten att en slumpmässigt vald enhet är defekt.
- En kund fick en felaktig enhet vid ett köp. Hur stor är sannolikheten att den har tillverkats i den andra maskinen?

Uppgift 2. (20 poäng)

a) På en tågstation finns tio olika spår som är tillgängliga för kommande tåg med sannolikhet 80%. Spårens tillgänglighet är oberoende av varandra. Vad är sannolikhet att minst 9 av 10 spår är tillgängliga?

b) Järnvägsnätet i Sveige är indelat i 96 numrerade stråk. Sannolikheten att ett elfel inträffar på något stråk är 7%.
Beräkna sannolikhen att elfelet inträffar på minst 10 men inte mer än 40 stråk i järnvägsnätet.

c) Låt X =*antal tillgängliga spår* (se deluppgift 2a)) och Y =*antal stråk med elfel* (se deluppgift 2b)). Anta att X och Y är oberoende.
Beräkna sannolikheterna och tolka resultatet.

c1) $P(X = 5, Y = 0) = f_{X,Y}(5, 0)$
c2) $P(X = 5|Y = 0) = f_{X|Y}(5|0)$

Uppgift 3. (20 poäng) Anna har bjudit in 10 kollegor på middag kl. 19 på fredag. Hon får sms från okänd telefonnummer att 2 inbjudna personer blir sjuka och kan tyvärr inte vara med.

a) Hur många olika sällskap är möjliga på middag (vi vet att bara 8 av 10 gästerna kommer)?

b) Vi vet att gästens ankomsttid är normalfördelad med väntevärdet 19 och standardavvikelse 10 minuter. Vad är sannolikheten att alla 8 personer kommer innan kl. 19:10?
Anta att gästens ankomsttiderna är oberoende av varandra.

Uppgift 4. (20 poäng) Låt oss ha en undersökning med två oberoende stokastiska variabeler:

- X som är normalfördelad med väntevärde 6 och standardavvikelse lika med 2, dvs. $X \sim N(6, \sigma^2 = 4)$
- W som är Bin(4.0.5)-fördelad.

Dessutom vet vi att X och W är oberoende.

a) Beräkna variansen av $\frac{1}{3}X + W - 1$.

b) Låt $Y = 2X - W$. Beräkna kovariansen $Cov(X, Y)$.

c) Rita frekvensfunktionen $f_W(w)$ och kumulativa fördelningsfunktionen $F_W(x)$ för W.

d) Låt oss ha stokastisk variabln Z som har Bernouli fördelning med p=0.7. Fyll i tabellen nedan med den simultana sannolikhetsfördelningen för variablerna W och Z och beräkna $Cor(W, Z)$. Är W och Z oberoende?

		W: 0	1	2	3	4	$f_Z(z)$
	0		0.1		0.1		0.3
Z	1	0.05		0.3		0.05	0.7
$f_W(w)$							

Uppgift 5. (20 poäng) X är normalfördelad med $\mu = 100$ och $\sigma = 5$.

a) Beräkna $P(X \leq 110)$.

b) Beräkna $P(30 \leq X \leq 110)$.

c) Beräkna $P(X \geq \frac{1}{2}X)$.

d) Beräkna $P(-2 \leq Y < 0)$, där $Y \sim \chi^2(10)$-fördelad.

e) Stokastisk variabeln T är t-fördelad. Hitta antalet frihetsgrader så att $P(T > 2) \approx 0.05$.

f) Kan man beräkna $P(X \geq \mu)$ om väntevärde μ är okänd (ej 100 som tidigare)? Beräkna denna sannolikhet om det är möjligt eller motivera kort varför det inte går att göra.

Statistiska institutionen

Stockholms universitet

Rättningsblad

Datum: 5/11/18

Sal: Ugglevikssalen

Tenta: Statistikens grunder

Kurs: Statistikens grunder 1

ANONYMKOD: 0029-HGL

☑ Jag godkänner att min tenta får läggas ut anonymt på hemsidan som studentsvar.

OBS! SKRIV ÄVEN PÅ BAKSIDAN AV SKRIVBLADEN

Markera besvarade uppgifter med kryss

1	2	3	4	5	6	7	8	9	Antal inl. blad
X	X	X	X	X					9st
Lär.ant. 10	15	18	16	12					

GC

POÄNG	BETYG	Lärarens sign.
71	C	[illegible]

SU, STATISTIK

Skrivsal: Ugglevikssalen Anonymkod: 0029-HGL Blad nr: 1

Uppgift 1

Disjunkta kan skrivas som $P(A) = P(B)$ alltså att händelse A ej är samma som händelse B. A - händelse att man är äldre än 18 B - händelse att man är äldre än 20 ej samma ej disjunkta

R Om beroende gäller, gäller formeln $P(A) \cdot P(B) \neq P(A \cap B)$

Vilket ger $P(A) \cdot P(B) = P(A \cap B)$ om de är disjunkta. Alltså kan de R vara disjunkta men även beroende. ?

Det betyder att A är olik B vilket ger A eller B. /2

b) Maskin A producerar 0,25 och ger defekta enheter med 0,05

Maskin B producerar 0,3 och ger defekta enheter med 0,03

Maskin C producerar 0,45 och ger defekta enheter med 0,01

Om vi benämner D = defekt söker vi $P(A|D) + P(B|D) + P(C|D)$

Vilket ger $(0{,}25 \cdot 0{,}05) + (0{,}3 \cdot 0{,}03) + (0{,}45 \cdot 0{,}01) = 0{,}026$ /8 −

Som är avrundat uppåt ≈ 3%

Nu söker vi sannolikheten att en enhet har tillverkats i den andra maskinen "B", givet att vi fått en felprodukt

$$P(D|B) = \frac{P(B|D) \cdot P(D)}{\sum_{i=1} P(A|D) \cdot P(D) + P(B|D) \cdot P(D) + P(C|D) \cdot P(C)} = \frac{(0{,}3 \cdot 0{,}03)(0{,}03)}{0{,}00094} = \frac{0{,}00027}{0{,}00094} = 0{,}287$$

≈ 29%

Vi använde oss av Bayes sats för att räkna ut sannolikheten

SU, STATISTIK

Skrivsal: Ugglevikssalen Anonymkod: 0029-HGL Blad nr: 2

uppgift 2

a Vi vet att sannolikheten att ett tåg kommer in på ett spår är 0,8.

Vi vet att det finns 10 spår som är oberoende och vi söker

$P(X \geq 9)$ som kan skrivas $1 - P(X \leq 8)$

$f(9) + f(10)$ R

$f(0) + f(1) + f(2) + f(3) + f(4) + f(5) + f(6) + f(7) + f(8)$ R

Vi kan nu se att X är binomialfördelad så att $X \sim Bin(n=10, p=0,8)$

$f(9) = \binom{10}{9} \cdot 0,8^9 \, 0,2^1 = \frac{10!}{9!(1)!} \cdot 0,8^9 \, 0,2^1 = 10 \cdot 0,8^9 \cdot 0,2^1 = 0,2684$ R

$+ f(10) = \frac{10!}{10!(0)!} \cdot 0,8^{10} \cdot 0,2^0 = 1 \cdot 0,8^{10} \cdot 1 = 0,10737$ R som sammanlagt ger

$\approx \underline{0,3758}$ som är cirka 38% R

/5

b Vi vet att vi har 96 stråk och "p" = 0,07 att ett elfel inträffar.

Vi vet att X är binomialfördelad $X \sim Bin(n=96, p=0,07)$

Dock ser vi att $n \cdot p = 96 \cdot 0,07 = 6,72$ och $n \cdot (1-p) = 96 \cdot 0,93 = 89,28$

kan vi normalapproximera fördelningen. Vi behöver först använda oss av kontinuitetskorrektion R

$\Rightarrow P\left(\frac{x - \frac{1}{2} - np}{\sqrt{n \cdot p \cdot (1-p)}} < \mu < \frac{x + \frac{1}{2} - n \cdot p}{\sqrt{n \cdot p \cdot (1-p)}}\right)$ R

eftersom binomialfördelningen endast hanterar diskreta tal för medan normalfördelningen räknar med kontinuerliga.

vänd →

SU, STATISTIK

Skrivsal: Ugglevikssalen Anonymkod: 0029 - HGL Blad nr: 3

Uppgift 2 fortsättn.

$P(10{,}5 \leq X \leq 40)$

Vi har nu förklarat lite regler. Vi söker $P(X \geq 10 / Y \leq 40)$

Vi benämner den andra sannolikheten med "Y."

Vi vet att $E(X) = n \cdot p = 6{,}72$ och $V(X) = n \cdot p \cdot (1-p) = 6{,}2496$

För X räknar vi $P(X \geq 10)$

$$\Rightarrow P\left(X \geq \frac{10 - 0{,}5 - 6{,}72}{\sqrt{6{,}2496}}\right) \underset{\text{approx } N(0,1)}{\approx} \Rightarrow P(Z \geq \phi\, 1{,}11) \text{ vilket ger } 1 - 0{,}86650 = 0{,}1335$$

$\phi(1{,}11) = 0{,}86650$

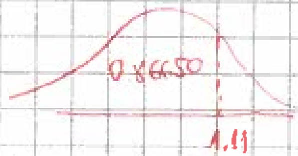

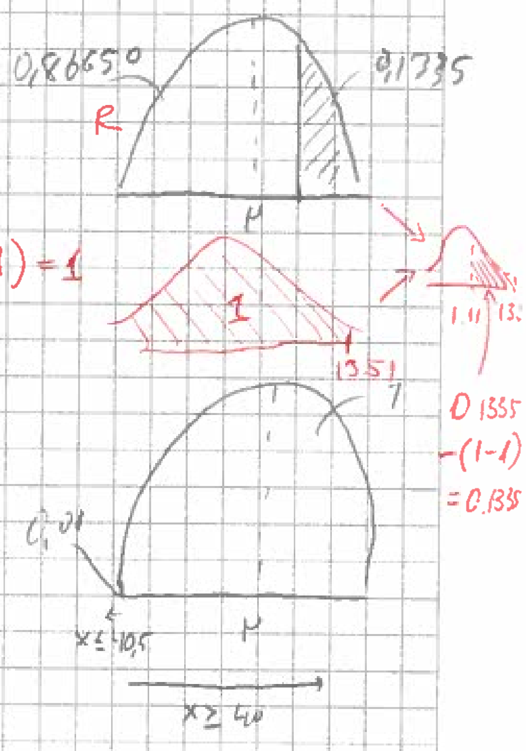

Nu räknar vi för "Y" $P(Y \leq 40)$

$P(Z \leq 13{,}51) = \phi(13{,}51) = 1$

$$P\left(X \leq \frac{40 + 0{,}5 - 6{,}72}{\sqrt{6{,}2496}}\right) \underset{\text{approx } N(0,1)}{\approx} \Rightarrow P(Z \leq \phi\, 13{,}51)$$

≈ 0

När vi räknat $P(X \geq 10 / Y \leq 40)$ måste vi multiplicera sannolikheterna vilket ger

$0{,}1335 \cdot 0 = 0$ Det är alltså cirka 0% sannolikhet att detta inträffar.

/7

vänd →

SU, STATISTIK

Skrivsal: Uggleviksssalen **Anonymkod:** 0029-HGL **Blad nr:** 4

Uppgift 2 fortsättar

c1 Vi vet att X = antal spår = 10 och Y = Stråk med elfel = 7% av 96.

$P(X=5, Y=0)$ ger oss $X \sim Bin(n=10, p=0{,}8)$ och vi söker $P(X=5)$

Som ger $f(5) \Rightarrow \binom{10}{5} 0{,}8^5 \cdot 0{,}2^5 = \frac{10!}{5!(5)!} \cdot 0{,}8^5 \cdot 0{,}2^5 = 252 \cdot 0{,}8^5 \cdot 0{,}2^5$
$= 0{,}02642$ R /1,5

Och $P(Y=0)$ ger $X \sim Bin(n=96, p=0{,}07)$ men där $n \cdot p > 5$ och $n \cdot (1-p) > 5$

$E(X) = n \cdot p = 6{,}72$ $V(X) = n \cdot p(1-p) = 6{,}2496$ Så vi normalapproximerar

$P(Y=0) \Rightarrow P\left(\frac{0-0{,}5-6{,}72}{\sqrt{6{,}2496}} \overset{\text{approx}}{\sim} N(0,1) < Y < \frac{0+0{,}5-6{,}72}{\sqrt{6{,}2490}} \overset{\text{approx}}{\sim} N(0,1)\right)$

$P(-2{,}888 < Z < -2{,}488)$

$\Rightarrow P(\Phi -2{,}9 < Z < \Phi -2{,}48)$ R /1,5

$Z = 0{,}00657 - 0{,}00187 = 0{,}0047$ Vi adderar nu $0{,}02642 + 0{,}0047$

$\Phi(-2{,}488) - \Phi(-2{,}888) = 1 - \Phi(2{,}488)$ $= 0{,}03112 \approx 3\%$ "$P(X=5, Y=0)$"

$- 1 + \Phi(2{,}888) = \Phi(2{,}888) - \Phi(2{,}488) = \cancel{0{,}00199}$
$0{,}99807 - 0{,}99361 = 0{,}00446$

c2 Vi söker $P(X=5 / Y=0)$ Vi använder samma siffror från föregående uppgift.

Dock säger "$f_{X/Y}$" $\neq f(x) \cdot f(y)$ som ger $0{,}02642 \cdot 0{,}0047 = 0{,}000124$

som blir cirka 0.

–

/3p

SU, STATISTIK

Skrivsal: Ugglevikssalen Anonymkod: 0029-HGL Blad nr: 5

Uppgift 3 Vi vet att 2 av 10 har uteslutits och vi har därför endast 8 personer kvar

Hur många möjliga permutationer kan vi få av 8 personer?
Vi antar att plats spelar roll. ← Varför? Det är viktig vem kommer inte var någonstans sitter han eller?

Vi får då $8! = 1\cdot2\cdot3\cdot4\cdot5\cdot6\cdot7\cdot8 = 40320$ olika permutationer av 8 personer

↑ antal av sittningar av 8 gäster

/5

b) Vi vet att ankomsttid är normalfördelad, vi betecknar ankomsttid som $X \sim N(0,1)$

Där $\mu = 19$ och $\sigma_x = 10$ minuter. Vi söker $P(X < 19{,}10)$

$P\left(X < \frac{19.10 - 19}{0.10}\right) = P(Z < 0.01)$ 0,50399

/8

Vi vill nu veta sannolikheten för att detta händer alla 8 personer.
Vi får då $0{,}50399^8 = 0{,}00416 \approx 0{,}42\,\%$

/5

Det är alltså inte så stor sannolikhet.

SU, STATISTIK

Skrivsal: Ugglevikssalen Anonymkod: 0029-HGL Blad nr: 6

Uppgift 4 Vi har 2 oberoende variabler, X och W

$X \sim N(6, 2^2)$ $W \sim Bin(n=4, p=0,5)$

De antas oberoende

a Vi vet att $\mu_X = 6$ och $V(X) = 4$ Variansen av X om $\frac{1}{3}X$

så är $V(X) = (\frac{1}{3})^2 \cdot X \Rightarrow \frac{1}{9} \cdot X = 0,111 \cdot 4 = 0,444$

W, vi vet att E(W) för $W \sim Bin(n,p)$ är $n \cdot p$ som blir $4 \cdot 0,5 = 2$

och V(W) blir $n \cdot p \cdot (1-p) = 4 \cdot 0,5 \cdot 0,5 = 1$

Då blir $V(\frac{1}{3}X + W - 7) = 0,444 + 1 - 7 = 0,444$ eller $4(\frac{1}{3})^2$ /3

b Om $Y = 2X - W$ blir $Cov_{X,Y}$ Var (Y) $= 2 \cdot a^2 \cdot V(X) + b^2 \cdot V(W) - 0$ ← $2ab\,Cov_{XY}$ faller, med Eftersom de är oberoende

Som ger $(2 \cdot (\frac{1}{3})^2 \cdot 4) - (1^2 \cdot n \cdot p \cdot (1-p)) = 0,888 - 1 = -0,111$

Men eftersom de är oberoende har de Covariansens värde = 0

Alltså har de heller ingen korrelation /1

c för $W \sim Bin(n=4, p=0,5)$

Kumulativ fördelning blir

f(x) X	P	F(x)	X^2	F(x)
0	0,5	0,0625	0,0039	0,0625
1	0,5	0,25	0,0625	0,3125
2	0,5	0,375	0,140625	0,6875
3	0,5	0,25	0,0625	0,9375
4	0,5	0,0625	0,0039	1
5		R		R

/4

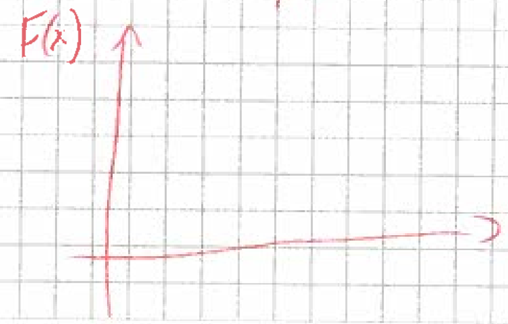

värd →

SU, STATISTIK

Skrivsal: Ugglevikssalen Anonymkod: 0029-HGL Blad nr: 7

Uppgift 4 fortsätter

OBS! Siffror inom parentes är redan uträknade

Vi vet att $Z \sim$ Bernoulli med $p = 0,7$ $\begin{cases} 0 = 0,3 \\ 1 = 0,7 \end{cases}$

Z \ W	0	1	2	3	4	
0	0,0125	(0,1)	0,075	(0,1)	0,0125	⇒ 0,3
1	(0,05)	0,15	(0,3)	0,15	(0,05)	⇒ 0,7
R	0,0625	0,25	0,375	0,25	0,0625	1

$W(0) = \frac{4!}{0!(4)!} \cdot 0,5^0 \cdot 0,5^4 = 0,0625$

$W(1) = \frac{4!}{1!(3)!} \cdot 0,5^1 \cdot 0,5^3 = 0,25$

$W(2) = \frac{4!}{2!(2)!} \cdot 0,5^2 \cdot 0,5^2 = 0,375$

$W(3) = \frac{4!}{3!(1)!} \cdot 0,5^3 \cdot 0,5^1 = 0,25$

$W(4) = \frac{4!}{4!(0)!} \cdot 0,5^4 \cdot 0,5^0 = 0,0625$

$\Sigma = 1$ R

$E(X_W) = (0 \cdot 0,0625) + (1 \cdot 0,25) + (2 \cdot 0,375) + (3 \cdot 0,25) + (4 \cdot 0,0625) = \underline{2}$

$V(X_W) = (0-2)^2 \cdot 0,0625 + (1-2)^2 \cdot 0,25 + (2-2)^2 \cdot 0,375 + (3-2)^2 \cdot 0,25 + (4-2)^2 \cdot 0,0625 = \underline{1}$ R

$E(X_Z) = (0 \cdot 0,3) + (1 \cdot 0,7) = \underline{0,7}$ R

$V(X_Z) = (0-0,7)^2 \cdot 0,3 + (1-0,7)^2 \cdot 0,7 = \underline{0,21}$

$Cov(W,Z) = (0-2) \cdot (0-0,7) \cdot 0,0125 + (1-2) \cdot (0-0,7) \cdot 0,1 + (2-2) \cdot (0-0,7) \cdot 0,075 + (3-2) \cdot (0-0,7) \cdot 0,1 + (4-2) \cdot (0-0,7) \cdot 0,0125 + (0-2) \cdot (1-0,7) \cdot 0,05 + (1-2) \cdot (1-0,7) \cdot 0,15 + (2-2) \cdot (1-0,7) \cdot 0,3 + (3-2) \cdot (1-0,7) \cdot 0,15 + (4-2)(1-0,7) \cdot 0,05$

$= 0,0175 + 0,07 + 0 - 0,07 - 0,0175 - 0,03 - 0,045 + 0 + 0,045 + 0,03 = \underline{0}$

ber.

ofm Vi kan även se att om beroende sker så är $P(A) \cdot P(B) = P(A \cap B)$

Test: för $W(0)$ och $Z(0)$ ⇒ $0,0625 \cdot 0,3 = 0,01875 \neq 0,0125$!

/8

SU, STATISTIK

Skrivsal: Uggleviksssalen Anonymkod: 0029-HGL Blad nr: 8

Uppgift 5 vi vet att $X \sim N(100, 5^2)$

a vi söker nu $P(X \leq 110)$ vilket ger

$\Rightarrow P\left(\frac{X-\mu}{\sigma} \leq \frac{110-100}{5}\right) \Rightarrow P(Z \leq \phi 2) = \phi(2) =$

$\underbrace{}_{N(0,1)}$ 0,97725

R

1/1

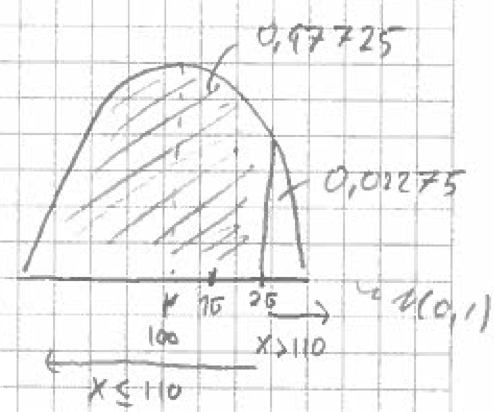

b $P(30 \leq X \leq 110) \Rightarrow P\left(\frac{30-100}{5} \leq \frac{X-\mu}{5} \leq \frac{110-100}{5}\right)$ ← $N(0,1)$

Notation

$\Rightarrow P(\phi\text{-}14 \leq Z \leq \phi 2)$ $\approx$ blir $\phi(2) - \phi(-14) = 0{,}97725 - 0$ R

0

Eftersom Sannolikheten att variabeln är mer extrem än −14 standardavvikelser är lika med 0

1/1

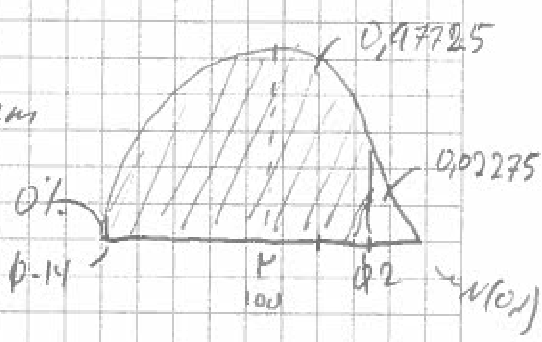

c $P(X \geq \frac{1}{2}X) \Rightarrow P\left(\frac{X-\mu}{\sigma} \geq \frac{100 \cdot 0{,}5}{5}\right)$ ← $N(0,1)$

$\Rightarrow P(Z \geq \phi 10)$ vilket ger $1 - \phi 10 = 0$

1/0

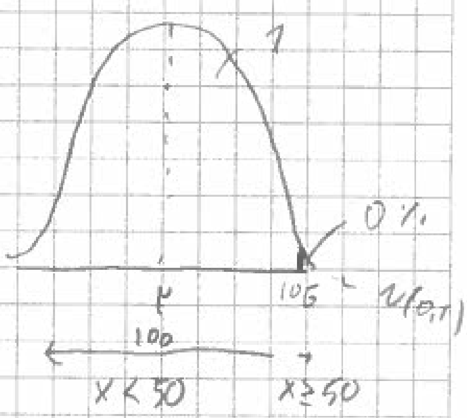

vänd →

SU, STATISTIK

Skrivsal: Ugglevikssalen Anonymkod: 0029-HGL Blad nr: 9

Uppgift 5 fortsätter

d vi söker $P(-21 \le Y < 0)$ där $Y = X^2(10)$ dgf

Vi kan normalapproximera då "μ" och "σ" kommer från en normalfördelning

$\Rightarrow P(-2 \le Y < 0) \Rightarrow$ vi vet att med X^2 så kvadrerar vi uttrycket

till $P(\frac{-2}{5} \le Y < \frac{0}{5})^2 \Rightarrow P(\frac{4-100}{25} \le Z < \frac{0-100}{25}) \Rightarrow P(-3{,}84 \le Z < -4)$ $\sim N(0,1)$

$\Rightarrow 0 - 0 \approx 0$ Sannolikheten är alltså cirka 0.

Y är inte negativt om χ^2-fördelning /0

e vi söker $P(T > 2) = 0{,}05$ alltså har vi signifikansnivå på $\alpha = 0{,}05$

vi vet att $t_{0,05}(x) > 2$ där $t_{0,05}(5) = 2{,}015$ dgf

vilket är större än 2. /3

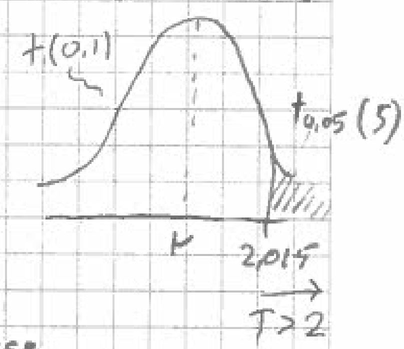

f Det går att räkna ut $P(X \ge \mu)$ så länge vi vet sannolikheten, har vi sannolikheten kan vi se hur många standardavvikelser som avviker från vår hypotetiska urvalsmedelvärde $\bar{x}$. /1

Ex
vi vet vår $\bar{x}$ som är 10 och $\sigma = 2$ och $p = 0{,}01$

$\Rightarrow P(\frac{\mu - 10}{2}) = 0{,}01$ vi vet att 0,01 är -2,3263 standardavvikelser från väntevärdet.

$\Rightarrow P(\frac{\mu - 10}{2}) = -2{,}3263 \Rightarrow P(\mu - 10) = -4{,}6526$ $+10$ $\mu \approx 5{,}3474$

Men har vi inga parametrar blir det svårt!